

เดลินิวส์

ฉบับที่ 17,136 วันพฤหัสบดีที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2539 ราคา 7 บาท DAILY NEWS

วารสาร

โครงการ

“แก้มลิง”

พระเมตตา

เพื่อพลสกนักร

จตุพร จันะราช / รายงาน

จากอุทกภัยเมื่อปีกลายส่งผลให้ราษฎรได้รับความสะดวกร้อนเป็นจำนวนมาก ความเสียหายนั้นแทบจะกล่าวได้ว่าพังพินาศไปทั่วประเทศทั้งชีวิตและทรัพย์สินรวมทั้งสุขภาพจิต

สิ่งที่เกิดขึ้นยากที่จะหาทางป้องกันในช่วงระยะเวลาอันสั้น ทั้งภาคเหนือ อีสาน กลาง และได้ต่างถูกถาโถมด้วยภัยธรรมชาติในเวลาเดียวกันถือเป็นภัยธรรมชาติที่รุนแรงที่สุดในรอบ 10 ปี หลังจากที่เกิดขึ้นเมื่อ ปี 2526

ทุกปีการย่างเข้าสู่สันตฤดูทุกคนต่างผวากันว่าปีนี้น้ำจะท่วมอีกหรือไม่มันเหมือนกับว่าทุกคนไม่อยากจะให้มันเกิดประวัติศาสตร์ซ้ำรอยอีก หลายคนที่พยายามสอบถามจากสื่อมวลชน กรมอุตุนิยมวิทยา รวมทั้งวิธีการป้องกันไม่ให้เหตุการณ์เลวร้ายมันเกิดขึ้นมาอีก

ขณะเดียวกันทางสื่อมวลชนจะนำเสนอความเคลื่อนไหวของดินฟ้าอากาศออกมาเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารและความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของธรรมชาติแต่ส่วนใหญ่จะภาวนาไม่ให้น้ำท่วมเพราะไม่ต้องการให้ความสูญเสียมันเกิดขึ้นอีก บางคนก็สวดออกมาว่า "ฝนแล้งยิ่งดีกว่าน้ำท่วม"

บทเรียนที่เกิดขึ้นทำให้พฤติกรรมของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปแตกต่างจากอดีตกาลอย่างลิบลับ เดิมทีผู้คนมักจะดีใจเมื่อสายฝนโปรยปรายลงมา โดยเฉพาะชาวนาชาวจีน นั่นหมายถึงปีนั้นพวกเขาจะไม่อดตาย เพราะมีน้ำเพื่อทำนาทำไร่แล้ว แต่ปัจจุบันการมาเยือนของสายฝนกลายเป็นสิ่งที่น่ากลัวสำหรับมนุษย์ไปแล้ว

ในปีที่ผ่านผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้คาดการณ์ออกมาว่าปีนี้น้ำเหนือจะน้อยกว่าปีที่แล้ว ไม่มีอะไรน่าเป็นห่วงแม้ว่าฝนจะตกอย่างต่อเนื่องก็ตาม หากตกเหนือเขื่อนเราก็มีเขื่อนรองรับน้ำไว้ได้มากพอสมควร หากตกได้เขื่อนลงมาจังหวัดที่จะได้รับผลกระทบมากที่สุดก็คงไม่แค่ว่างกรุงเทพมหานคร นอกจากนั้นอาจจะยังมี จังหวัดนครสวรรค์ พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี ฯลฯ ซึ่งอาจจะได้รับผลกระทบมากกว่าพื้นที่อื่น

จากอุทกภัยที่ผ่านมา องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงห่วงพสกนิกรทั่วประเทศที่ประสบเคราะห์กรรมและด้วยพระมหากรุณาธิคุณจึงได้พระราชทานแนวทางแก้ไขปัญหาน้ำท่วมที่อาจจะเกิดขึ้นโดยให้หน่วยงานต่าง ๆ อาทิ กรมชลประทาน กองบัญชาการทหารสูงสุด โดย กรป.กลาง กองทัพบก กองทัพเรือ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กรมโยธาธิการ และกรุงเทพมหานคร

ระดมกำลังช่วยกันขุดลอกคูคลองต่าง ๆ เพื่อกำจัดวัชพืชและติดตั้งเครื่องผลักดันน้ำในจุดที่กระแสน้ำไหลช้ารวมทั้งติดตั้งเครื่องสูบน้ำชั่วคราวเป็นจำนวนมาก ซึ่งสามารถช่วยพื้นที่ในเขตน้ำท่วมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา

อย่างไรก็ตาม พื้นที่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งมีคลองระบายน้ำน้อยกว่าและยังขาดคลองแนวเหนือใต้เพื่อชักน้ำลงสู่พื้นที่ตอนล่าง ดังนั้นปัญหาน้ำท่วมในปี 2538 ทางพื้นที่ฝั่งตะวันตกจึงมีความรุนแรงกว่าปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ ในช่วงที่มีน้ำเหนือไหลหลากมาในเดือนตุลาคม และพฤศจิกายนนั้นเป็นช่วงที่น้ำทะเลหนุนสูงมาก การ

ระบายน้ำออกสู่ทะเลจึงทำได้เฉพาะช่วงน้ำทะเลลงเท่านั้น เมื่อน้ำทะเลหนุนขึ้นมาอีกครั้ง ระดับน้ำจึงสูงขึ้นเช่นเดิม

เมื่อระบบการไหลของน้ำเป็นอย่างนี้และด้วยพระปรีชาอันปราดเปรื่อง องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงพระราชทานแนวคิดที่จะหาที่กักเก็บน้ำเพื่อเป็นที่เก็บน้ำท่วมซึ่งพื้นที่ตอนบนมาเก็บไว้ โดยปิดกั้นไม่ให้ น้ำทะเลหนุนเข้ามาในช่วงน้ำทะเลขึ้น เมื่อถึงช่วงที่น้ำทะเลลงจึงจะทำการเปิดช่องระบายน้ำลงสู่ทะเลโดยเรียกพื้นที่นี้ว่า "แก้มลิง"

พระองค์ทรงอธิบายถึงสาเหตุที่ใช้คำว่า "แก้มลิง" ว่า "ลิงโดยทั่วไป ถ้าเราส่งกล้วยให้ลิงจะรีบปอกเปลือกแล้วเอาเข้าปากเคี้ยว ๆ เอาไปเก็บไว้ที่แก้ม จากนั้นจะนำออกมาเคี้ยวแล้วกลืนเข้าไปอีกในภายหลัง" ซึ่งหมายความว่า การหาบริเวณที่เหมาะสมตามแนวลำน้ำเจ้าพระยา แล้วขุดเป็นคลอง ก่อหน้าฝั้นก็ระบายน้ำออก สามารถช่วยเรื่องการเกษตรได้บ้าง ช่วงน้ำทะเลหนุนเปรียบเสมือนเราโยนกล้วยทิ้งไว้ให้ลิงกิน น้ำก็จะทะลักเข้าไปเก็บไว้ในแก้มลิง คือ เข้าไปอยู่ในคลอง ก็สามารถลดปริมาณระดับน้ำที่ทะเลักเข้าท่วมกรุงเทพฯได้ และเมื่อน้ำเต็มแล้วก็ปิดกั้นกั้นน้ำไว้ สามารถระบายมาใช้ประโยชน์ได้เช่นเดียวกับลิงเอากล้วยที่เก็บไว้ในกระพุ้งแก้มมาทยอยกินยามหิวภายหลัง

ที่จริงแล้วแนวคิดเรื่องแก้มลิงนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงทดลองใช้ในพื้นที่ฝั่งตะวันออกในปี พ.ศ. 2538 ได้ผลมาแล้ว พระองค์ทรงใช้คลองชายทะเลและคลองที่เชื่อมต่อกันเป็นแก้มลิงเพื่อรับน้ำจากพื้นที่ตอนบนและใช้สถานีสูบน้ำต่าง ๆ ทำการสูบน้ำออก ในช่วงน้ำทะเลลงก็จะเปิดประตูระบายน้ำ อาทิ ประตูระบายชลหารพิจิตร ที่ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ

ต่อมาในปี 2539 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานพระ

ราชดำริให้ดำเนินการทางฝั่งตะวันตก หลังจากที่ได้สำรวจหาพื้นที่ที่เหมาะสมแล้วได้
ข้อสรุปว่า ควรจะดำเนินการในบริเวณคลองสนามชัย-มหาชัย โดยการสร้างประตูลูก
ระบายปิดกั้นลำคลองต่าง ๆ และติดตั้งเครื่องสูบน้ำ โดยในการวางโครงการเบื้องต้น
คาดว่าจะมีจุดที่ควรดำเนินการได้ 16 จุดด้วยกัน

สำหรับแผนระยะยาวของกรมชลประทานกำลังว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาให้
ศึกษาและวางโครงการ ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในเดือนกันยายน ปี 2540 ทั้งนี้ได้มีโครง
การแก้มลิงซึ่งอยู่ระหว่างทำการศึกษา นั่นคือ โครงการเชื่อมปิดกั้นแม่น้ำท่าจีน เพื่อ
เป็นการป้องกันและบรรเทาเกี่ยวกับปัญหาน้ำท่วมที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในปีนี้ซึ่งพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานพระราชดำริให้เร่งสร้างอาคารชั่วคราวขึ้นให้ทัน
ก่อนน้ำหลากในปี 2539 นี้

จากผลการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นว่าสมควรสร้างขึ้นในคลอง
สนามชัย-มหาชัย และคลองเชื่อมต่าง ๆ รวม 10 แห่งด้วยกัน โดยกรมชลประทาน
รับผิดชอบในการดำเนินการทั้ง 6 แห่ง นอกจากนี้ทางกรุงเทพมหานคร ยังมีส่วนรับผิดชอบ
ดำเนินการในครั้งนี้อย่างมีดังนี้

คลองกันน้ำที่ดำเนินการโดยกรมชลประทาน

1. ประตูระบายคลองมหาชัยพร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำ
2. ประตูระบายคลองสหกรณ์สาย 3
3. ประตูระบายคลองเจ๊ก
4. ประตูระบายคลองโคกขาม
5. ประตูระบายคลองแสมดำ
6. ประตูระบายคลองแสมดำใต้

คลองกันน้ำที่ดำเนินการโดยกรุงเทพมหานคร

1. ประตูระบายคลองขุนราชพินิจใจ
2. ประตูระบายคลองลัดลูกวัว
3. ประตูระบายคลองลูกวัวเก่า
4. ประตูระบายคลองแยกเชิงตาแพ

MF

การก่อสร้างประตุน้ำชั่วคราวและติดตั้งเครื่องสูบน้ำดังกล่าว ปี 2539 หน่วยงานต่าง ๆ ได้ร่วมมือกันขุดลอกคลองและกำจัดวัชพืชในคลองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำโดยกรมชลประทานดำเนินการรวม 183 สาย ยาว 1,685 กิโลเมตร กรุงเทพมหานคร 11 สาย ยาว 80 กิโลเมตร กองบัญชาการทหารสูงสุด (กรป. กลาง และกองทัพต่าง ๆ) 30 สาย ยาว 166 กิโลเมตร และสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท 35 สาย ยาว 146 กิโลเมตร

ทั้งนี้ ทางรัฐบาลได้ให้ความสนใจต่อการดำเนินการสร้างโครงการดังกล่าวเป็นอย่างมาก โดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้เร่งรัดการดำเนินการและได้ไปตรวจเยี่ยมการก่อสร้างในสนามหลายครั้ง อาทิ เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2539 ที่ผ่านมาก ได้ทำการตรวจเยี่ยมพื้นที่ และลงเรือตรวจตามคลองมหาชัย-สนามชัย จนตลอดคลองบางกอกใหญ่ เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม และวันที่ 6 กันยายน 2539 ได้ไปตรวจและติดตามความก้าวหน้า ในการก่อสร้างประตุน้ำชั่วคราวทั้งในส่วน of กรมชลประทานและกรุงเทพมหานคร โดยเร่งรัดให้งานก่อสร้างประตุน้ำ ให้มีการติดตั้งเครื่องสูบน้ำสามารถใช้งานได้ตั้งแต่วันที่ 16 กันยายน 2539 เป็นต้นไป

โครงการแก้มลิงคลองสนามชัย-มหาชัย ตามพระราชดำรินี้จะสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำท่วมขังออกจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑล นอกจากนี้ยังช่วยบรรเทาความเดือดร้อนแก่ประชาชนที่ประสบปัญหาอุทกภัย ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ทุกเวลาอย่างแน่นอน.

ข้อมูลจำเพาะ

โครงการ แก้มลิง เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินีในหลวง

ประเภทของน้ำท่วม

1. น้ำท่วมฉับพลัน	2. น้ำป่าไหลหลาก
3. น้ำล้นตลิ่ง	4. น้ำท่วมขัง

โครงการแก้มลิงได้ทำทั้ง 2 ด้านคือ

-ด้านชายฝั่งทะเลตะวันออกที่คลองด่าน-สมุทรปราการ
ดำเนินการปี 38

-ชายฝั่งทะเลตะวันตกที่คลองมหาชัย-สนามชัย ดำเนินการปี 39

ปี 2539 หน่วยงานต่าง ๆ ได้ร่วมมือกันขุดลอกคลองดังนี้ คือ กรมชลประทาน 183 สาย มีความยาว 1,685 กิโลเมตร กรุงเทพมหานคร 11 สาย ยาว 80 กิโลเมตร กองบัญชาการทหารสูงสุด (โดย กรป.กลาง และกองทัพต่าง ๆ) 30 สาย ยาว 166 กิโลเมตร สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท 35 สาย ยาว 146 กิโลเมตร โดยสร้างคลองเชื่อมต่าง ๆ รวม 10 แห่ง กรมชลประทานรับผิดชอบ 6 แห่ง กรุงเทพมหานคร 4 แห่ง เริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 16 กันยายน 2539 เป็นต้นไป.

